

VÄSTERBOTTENS
MUSEUM

ARKEOLOGISK
RAPPORT

Bygdeå Kyrka

Schaktövervakning vid Bygdeå Kyrka,
Kyrkobordet 1:1, Bygdeå socken,
Robertsfors kommun, Västerbottens län.

Västerbottens museum/Uppdragsverksamheten
Britta Lindgren-Hyvönen 2006

Innehåll

Inledning

Sammanfattning

Syfte

Metod och genomförande

Resultat

Administrativa uppgifter

Referenser

Bilagor

Inledning

I samband med installationen av ett nytt värmesystem (jordvärme) i Bygdeå Kyrka har kulvertdiken grävts både innanför och utanför bogårdsmuren. Uppdraget utfördes enligt program upprättat av RW Byggkonsult i Robertsfors. Västerbottens Museum har utfört antikvarisk kontroll av för ändamålet framtagna schakt. Kulvertdiken har framtagits mellan klockstapeln och till kyrkans NV sida (se planritning, fig. 9, schakt A och B) samt mellan 5 borrhål (se planritning, fig. 9, schakt C, D, E och F) som ansluter till klockstapeln. Ansvarig för kontrolluppdraget var antikvarie Britta Lindgren-Hyvönen, Västerbottens Museum.

Sammanfattning

Vid schaktkontrollen framkom huvudsakligen rester av tegel, ben, fragment av äldre puts och kalk, ett fåtal skärvstenar, rester av tidigare fundament till den västra kyrkporten (som flyttades 1981) samt ca 6 stora huggna stenar (ca 0,70 x 0,40 m) direkt vid kyrkväggen i schakt A. Dessa var dock omöjliga att dokumentera i sitt ursprungliga läge. Intill klockstapeln i schakt F framkom även ett 10-tal stora stenar (ca 0,6 x 0,4 m) som möjligen kan ha ingått i ett tidigare fundament till klockstapeln. Benrester framkom endast i schakt A. Enligt önskemål från församlingen togs inga ben tillvara utan lämnades kvar i jorden. Benen kommer troligen från de gravar som tidigare låg inne i kyrkan och som grävdes ut ur denna 1929 i samband med restaureringen av kyrkan (se planritning, fig. 9).

Syfte

Syftet med den arkeologiska schaktkontrollen var att observera om möjligen rester efter konstruktioner, kulturlager och artefakter av historiskt eller förhistoriskt värde skulle framkomma i schakten.

Metod och genomförande

Schakten grävdes med hjälp av mindre grävmaskin och vissa delar av schakten rensades med spade och skärsliv. Schakten dokumenterades i form av planritning, beskrivning och fotografering.

Resultat

Schakt A

18 m l, 0,60 m – 1,50 m br, 1,25 m – 0,70 m dj.

Den S delen av schaktet från kyrkporten fram till kyrkan uppvisade stora mängder ben i fyllnadslagret. Dessutom syntes spår efter äldre puts och kalk i denna del av schaktet. Enstaka skärvstenar framkom även i den södra delen av schaktet på 1,20 m dj. Direkt vid kyrkväggen och ca 2 m norrut framkom 6 stora delvis huggna stenar (ca 0,70 x 0,40 m). Dessa kan möjligen ha ingått i någon äldre grundkonstruktion. I schaktets N del vid den V kyrkporten som flyttades 1981 framkom rester av ett tidigare fundament i form av ett fåtal kraftiga tegelstenar. Schaktet grävdes i N-S riktning (fig 1, 8 och 9).

Schakt B

22 m l, 0,60 m – 1,50 m br, 1,25 m – 0,70 m dj.

Den N delen av schakt B (från kyrkporten fram till klockstapeln) bestod mestadels av påfyllnadsmassor med inblandning av tegel (troligen rester efter tidigare kyrkorestaureringar, bl a den stora restaureringen i slutet av 1920-talet, se Hägglund 2001). Dessutom framkom enstaka skärvstenar i botten av schaktet på ca 1, 25 m dj. Schaktet grävdes i N-S riktning (fig 2 och 9).

Schakt C

7 m l, 0,50 m br, 0,90 m dj. Mestadels fyllnadsmassor (fig 3 och 9).

Schakt D

23 m l, 0,50 m br, 0,70 m dj. Mestadels fyllnadsmassor i V delen. Fläckvis inblandning av kulturpåverkad jord i resten av schaktet. Schaktet sträcker sig i VSV-ÖNÖ riktning (fig 4 och 9).

Schakt E

18 m l, 0,50 m br, 0,50 – 1 m dj. Ställvis kulturpåverkad jord med inslag av kalkbruk och tegel. Mestadels fyllnadsmassor. Schaktet sträcker sig i Ö-V riktning (fig 5 och 9).

Schakt F

10 m l, 0,50 m br, 0,30 m - 0,50 m dj. Schaktet sträcker sig i NV-SÖ riktning. I schaktet framkom mest naturlig mark med talrika, större stenar (0,50 m – 0,90 m st) (fig 6 och 9).

Schakt G

27 m l, 0,50 m br, 0,60 m dj.

Schaktet sträcker sig i Ö-V riktning och löper 2 m N om bogårdsmuren. I schaktet framkom mestadels fyllnadsmassor (fig 7 och 9).

Administrativa uppgifter

Län, Kommun, Socken: Västerbotten, Robertsfors, Bygdeå

Ekonomisk karta: 21K3j

Uppdragsgivare: RW, Bygg Konsult. Rune Wällberg

Uppdragsansvarig: Jans Heinerud, Västerbottens Museum

Fältarbetspersonal: Britta Lindgren-Hyvönen, Västerbottens Museum

Rapportansvarig: Britta Lindgren-Hyvönen, Västerbottens Museum

Förberedelsearbete: 1,5 dv

Fältarbete: 1 dv

Rapport: 1 dv

Fotografier: Digitala bilder förvaras på Västerbottens Museum

Schaktkontrollen utfördes 2006-08-31 och 2006-09-17

Referenser

Edlund, Lars-Erik 2005. *Bygdeå – ett ortnamn och dess historia. en lång historia.*

Festskrift till Evert Baudou på 80-årsdagen. Umeå.

Hägglund, Sven-Olof. 2001. *Bygdeå församling. En kyrklig sockenkrönika från äldsta tid.* Jyväskylä. Finland.

Sundström, Susanne 2002. *Bygdeå kyrka. Arkeologisk provundersökning vid Bygdeå kyrka, Kyrkbordet 1:1, Bygdeå sn, Robertsfors kn, Västerbotten.* Rapport 2002.

Västerbottens Museum.

Bilagor

Bilder

Planritning

Fotolista

Fyndlista

Bilder

Fig 1. Schakt A mot S

Fig 2. Schakt B mot N

Fig 3. Schakt C mot V

Fig 4. Schakt D mot VNV

Fig 5. Schakt E mot V

Fig 6. Schakt F mot NV

Fig 7. Schakt G mot V

Fig 8. Tegel schakt A

Planritning

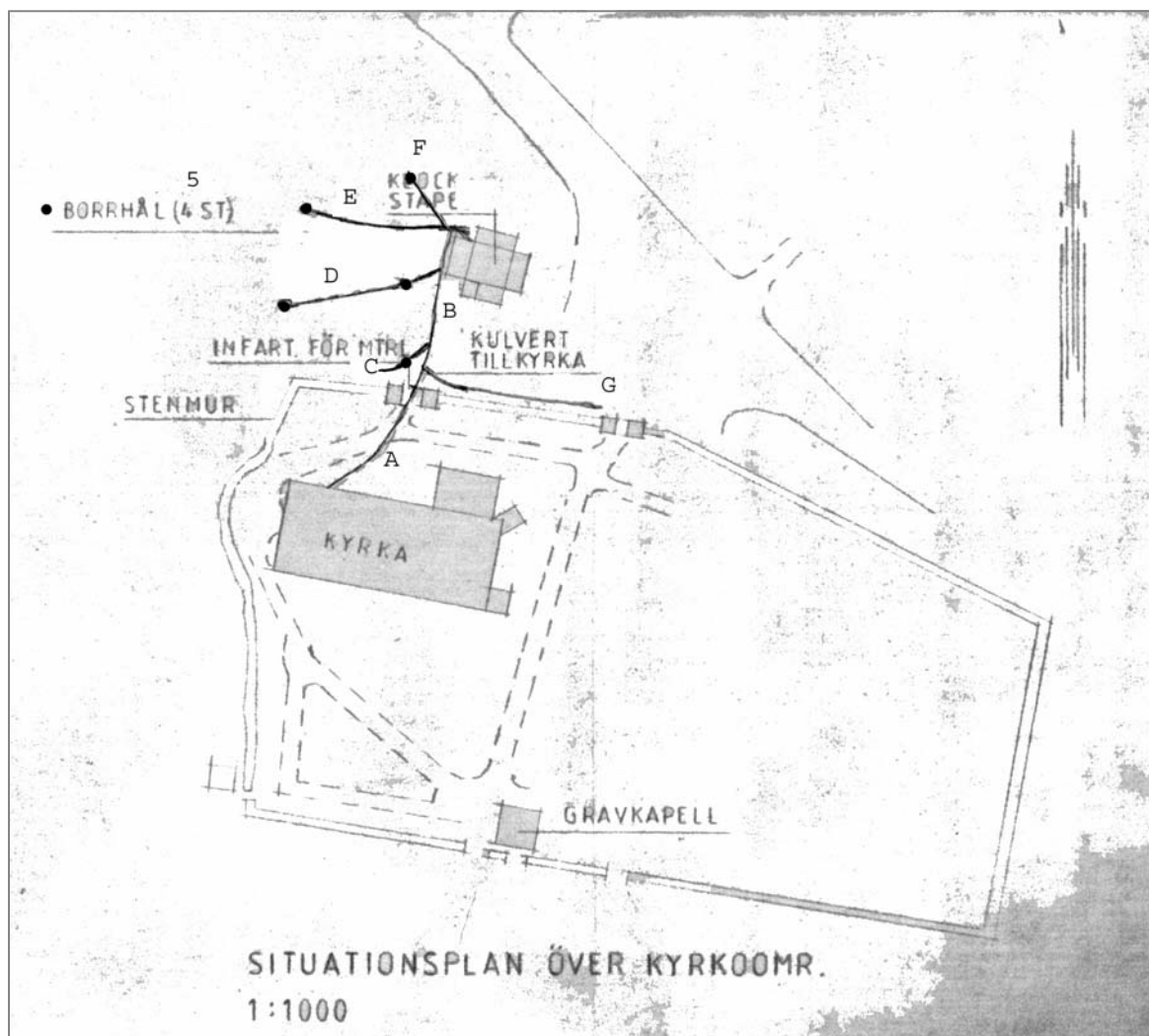

Fig 9. Planritning över kyrkoområdet med schakten A-F markerade

Fotolista

Fotolista Bygdeå Kyrka Kyrkbordet 1:1, Bygdeå sn		
Nr	Motiv	Riktning mot
1	Schakt G	V
2	Schakt C	VSV
3	Schakt D	V
4	Schakt E	VNV
5	Schakt F	NNV
6	Översikt klockstapel	NNÖ
7	Schakt E	ÖNÖ
8	Bygdeå Kyrka	S
9	Schakt A	N
10	Schakt B	Ö
11	Arbetsbild schakt A	
12	Öppning i kyrkväggen	N
13	Bygdeå Kyrka	V
14	Schakt A	V
15	Schakt A vid kyrkväggen	
16	Schakt B	S
17	Ben från schakt A	
18	Tegel från schakt A	
19	Skärvsten från schakt a	
20	Tegel från schakt A	
21	Profil schakt A	Ö

Fyndlista

Fyndlista Bygdeå Kyrka Kyrkbordet 1:1, Bygdeå sn		
Fynd nr	Sakord	Schakt
1	Kalksten	Schakt A
2	Bit av tegel	Schakt A
3	Tegel	Schakt A

1.JPG

2.JPG

3.JPG

4.JPG

5.JPG

6.JPG

7.JPG

8.JPG

9.JPG

10.JPG

11.JPG

12.JPG

13.JPG

14.JPG

15.JPG

16.JPG

17.JPG

18.JPG

19.JPG

20.JPG

21.JPG

VÄSTERBOTTENS
MUSEUM

Box 3183, 903 04 Umeå
Telefon 090-17 18 00. Telefax 090-77 90 00.
info@vasterbottensmuseum.se
www.vasterbottensmuseum.se